

SLOVAK
Immunisation for babies just after
their first birthday

Očkovanie

pre deti po dovŕšení
prvých narodenín

immunisation

the safest way to protect your child

Úvod

Táto brožúrka obsahuje informácie o prvej MMR vakcíne a posilňovacích vakcínach PCV, Hib/MenC a MenB, ktoré by vaše dieťa malo dostať ihneď po prvých narodeninách. Pokiaľ sa chcete porozprávať o týchto informáciách, obráťte sa na svojho všeobecného lekára, ošetrovateľku alebo zdravotnú sestru. Tiež môže byť užitočné navštíviť stránky:

www.publichealth.hscni.net alebo

www.nhs.uk/vaccinations

Vaše dieťa by malo dostať vakcíny MMR, PCV a Hib/MenC a MenB ihneď po prvých narodeninách (vo veku 12 až 13 mesiacov).

Čo je MMR?

MMR vakcína chráni vaše dieťa proti osýpkam (M), mumpsu (M) a ružienke (R; Nemecké osýpky). Vaše dieťa by malo dostať jednu dávku MMR bezprostredne po jeho prvých narodeninách a druhú dávku vo veku troch rokov a štyroch mesiacov. Odkedy bola zavedená vakcína MMR v roku 1988, klesol počet detí nakazených týmito chorobami na historické minimum.

Osýpky, mumps a ružienka môžu spôsobiť vážne komplikácie.

- Osýpky môžu spôsobiť ušné infekcie, problémy s dýchaním a meningitídu /encefalitídu (zápal mozgu). Riziko úmrtia existuje u 1 osoby z 2 500 – 5 000 ľudí.

- Mumps môže spôsobiť hluchotu, zvyčajne s čiastočným alebo úplným zotavením a opuchnuté, bolestivé semenníky u starších chlapcov a mužov. Bol najčastejšou príčinou vírusovej meningitídy u detí.
- Rubeola môže tiež spôsobiť zápal mozgu a môže ovplyvniť zrážanlivosť krvi. U tehotných žien môže spôsobiť potrat alebo vážne zdravotné problémy u ich detí, ako je slepota, hluchota, problémy so srdcom alebo poškodenie mozgu.

Je dôležité uvedomiť si, že bez MMR vakcíny dostane takmer každé dieťa všetky tri choroby.

Má MMR nejaké vedľajšie účinky?

Ako u všetkých liekov, existujú určité nežiaduce účinky spojené s očkovaním. Väčšina z nich sú slabé a trvajú iba krátku dobu, napríklad začervenanie a opuch v mieste vpichu.

MMR obsahuje tri samostatné vakcíny v jednej injekcii. Vakcíny pracujú v rôznych časoch. Asi týždeň až 10 dní po MMR očkovaní sa môže objaviť teplota, vyrážky podobné osýpkam a nechutenstvo, nakoľko vakcína pre osýpky začne pracovať.

Asi dva týždne po podaní MMR sa u dieťaťa môžu veľmi zriedkavo objaviť vyrážky podobné modrinám z dôvodu rubeoly, ktorá je súčasťou očkovania. Zvyčajne sa to zlepší samé od seba, ale ak fláky nezmiznú, ukážte ich vášmu lekárovi.

Asi tri týždne po injekcii môže dieťa dostať miernu formu mumpsu, keď mumps, ktorý je súčasťou MMR a začne byť aktívny.

Občasne majú deti zlú reakciu na vakcínu MMR. Asi 1 z 1000 bude mať záchvat spôsobený vysokou teplotou v dôsledku časti vakcíny obsahujúcej osýpky (pozrite stranu 12 ako postupovať pri horúčke). Neexistuje žiadny dôkaz, že toto spôsobuje dlhodobé problémy. Dieťa, ktoré má osýpky má päťkrát väčšiu pravdepodobnosť, že bude mať záchvat v dôsledku choroby.

Vakcíny môžu tiež spôsobiť alergické reakcie. Jedná sa o veľmi zriedkavý výskyt, asi jeden prípad na pol milióna očkovaní. Napriek tomu, že je proces alergických reakcií znepokojujúci, ich liečba vedie k rýchlemu a úplnému zotaveniu.

Encefalitída (zápal mozgu) bola hlásená asi v jednom prípade na každých milión očkovaní. Toto riziko nie je vyššie ako to, že hociktoré dieťa môže dostať encefalitídu aj bez podania vakcíny. Ale osýpky spôsobujú encefalitídu u 1 z každých 5000 detí, ktoré dostanú túto chorobu.

Porovnanie nežiaducich účinkov MMR a nežiaducich účinkov osýpok, mumpsu a ružienky ukazuje, že vakcína je oveľa bezpečnejšia ako choroba.

Komplikácie	Miera po prirodzenej chorobe	Miera po 1. dávke MMR
Záchvaty (spôsobené vysokou teplotou)	1 z 200	1 z 1000
Meningitída/zápal sliznice mozgu (encefalitída)	1 z 200 do 1 z 5000	1 z milióna
Podmienky ovplyvňujúce zrážanlivosť krvi	1 z 3000	1 z 24,000
Úmrtie (v závislosti na veku)	1 z 2500 do 1 z 5000	Žiadne

Rodičia a opatrovatelia môžu nahlásiť podozrivé nežiaduce účinky vakcíny a liekov prostredníctvom programu Yellow Card (žltá kartička). Môžete tak urobiť online návštevou stránky

<https://www.yellowcard.mhra.gov.uk> alebo zavolaním na bezplatné číslo horúcej linky programu Yellow Card na 0808 100 3352 (k dispozícii od pondelka do piatku od 10:00 až 14:00 hod.).

Fakty o MMR vakcíne

- MMR vakcína chráni deti proti osýpkam, mumpsu a ružienke.
- Za posledných 40 rokov bolo podaných viac ako 500 miliónov dávok MMR vo viac ako 100 krajinách. Má vynikajúce bezpečnostné záznamy.

- Neexistuje žiadny dôkaz akéhokoľvek spojenia medzi MMR a autizmom alebo ochorením čriev.
- Podanie vakcín samostatne môže byť škodlivé. Ponecháva to u detí možné riziko vzniku nákazy osýpok, mumpsu alebo rubeoly.
- Žiadna krajina neodporúča podávať všetky vakcíny oddelene, keď je k dispozícii MMR.
- V roku predtým ako bola zavedená vakcína MMR, vo Veľkej Británii dostalo 86.000 detí osýpky a 16 zomrelo. Vzhľadom k nízkemu použitiu vakcíny, vznikli nedávno v Európe epidémie a niektoré deti zomreli.

Čo so správami o spojení medzi autizmom a MMR?

Hoci autizmus je teraz stále viac rozpoznávaný, k jeho nárastu došlo dávno predtým, než bola predstavená vakcína MMR. Rodičia si často všimnú prvé príznaky autizmu u detí po ich prvých narodeninách. MMR sa zvyčajne podáva deťom v tomto veku, ale to neznamená, že MMR spôsobuje autizmus.

Rozsiahly výskum na možnosť spojitosti medzi vakcínou MMR a autizmom zahŕňajúci stovky tisíc detí bol vykonaný vo Veľkej Británii a mnohých iných krajinách. Nebola nájdená žiadna spojitosť.

Odborníci z celého sveta, vrátane Svetovej zdravotníckej organizácie sa zhodujú, že neexistuje žiadna súvislosť medzi vakcínou MMR a autizmom.

Boli deti sledované dostatočne dlhý čas po podaní vakcíny MMR aby sa vedelo, či je bezpečná?

MMR je podávaná 40 rokov a bolo použitých viac ako 500 miliónov dávok. Jej bezpečnosť bola starostlivo sledovaná v mnohých krajinách, napríklad v Fínsku, kde boli deťom podávané dve dávky MMR od roku 1982, reakcie hlásené po MMR boli sledované po dobu 14 rokov. Neboli zaznamenané žiadne správy o trvalom poškodení v dôsledku vakcíny. V skutočnosti bola MMR preukázaná ako vysoko účinná vakcína s vynikajúcou úrovňou bezpečnosti.

Čo je Hib/MenC vakcína?

Vaše dieťa bude potrebovať dávku kombinovanej vakcíny Hib/MenC na zvýšenie ochrany proti Haemophilus influenzae typu b (Hib) a meningokokovej infekcii C. Vaše dieťa dostane vakcínu proti MenC ako súčasť pravidelného očkovania pre deti do veku jedného roka. Táto posilňovacia dávka poskytuje dlhodobejšiu ochranu počas detstva proti dvom príčinám meningitídy a septikémie (otrava krvi).

Má posilňovacia dávka Hib/MenC nejaké vedľajšie účinky?

U vášho dieťaťa sa môže objaviť opuch, začervenanie alebo bolestivosť v mieste vpichu injekcie. Asi polovica všetkých zaočkovaných detí môže byť podráždená a približne 1 z 20 detí môže dostať miernu horúčku. Veľmi zriedkavo môže vakcína spôsobiť alergickú reakciu (pozrite str. 9).

Čo je vakcína MenB?

Táto vakcína chráni proti ochoreniu MenB, ktoré je najčastejším typom meningokového ochorenia. Dojčatá a malé deti sú vystavené najväčšiemu riziku ohorenia. Táto dávka sa podáva na posilnenie ochrany vášho dieťaťa proti MenB chorobe.

Má vakcína MenB nejaké vedľajšie účinky? U niektorých detí sa môže prejavíť:

- začervenanie, opuch alebo bolestivosť v mieste vpichu injekcie (toto pomaly samo ustúpi za niekoľko dní),
- mierna podráždenosť a nechutenstvo alebo
- teplota (horúčka). Na rozdiel od dávok vakcíny MenB, ktoré vaše dieťa dostalo v 2. a 4. mesiacoch, nie je nevyhnutné, aby ste podali tekutý Paracetamol po tomto očkovaní na znižovanie teploty. Ak však u vášho dieťaťa vystúpi teplota /horúčka, mali by ste ju znižovať, ako je uvedené na strane 12 tejto brožúry.

Vakcína MenB chráni proti väčšine, ale nie všetkým kmeňom MenB takže je dôležité, aby ste vedeli, na aké príznaky treba dávať pozor - vid' strany 13 až 15.

Čo je pneumokoková vakcína (PCV)?

Pneumokoková vakcína poskytuje vášmu dieťaťu ochranu proti jednej z najčastejších príčin meningitídy, a tiež proti iným zdravotným stavom akými sú ťažké ušné infekcie (otitis

media) a zápal pľúc spôsobený najbežnejšími typmi pneumokokových baktérií. Táto vakcína nechráni proti všetkým typom pneumokokovej infekcie a nechráni proti meningitíde spôsobenej inými baktériami alebo vírusmi. Pred touto posilňovacou dávkou PCV tesne po prvých narodeninách, by vaše dieťa malo už mať podané dve dávky PCV vo veku 2 a 4 mesiacov.

Čo je pneumokoková infekcia?

Pneumokoková infekcia je jednou z najčastejších príčin meningitídy a spôsobuje aj ťažké ušné infekcie, zápal pľúc a niektoré ďalšie ochorenia.

Má PCV nejaké vedľajšie účinky?

Z každých 10 zaočkovaných detí sa môže u jedného alebo dvoch detí vyskytnúť opuch, začervenanie alebo bolesť v mieste vpichu alebo môže dostať miernu horúčku (pozrite si časť ako postupovať pri horúčke na strane 12).

Veľmi zriedkavo môže vakcína spôsobiť alergické reakcie, vyrážky alebo svrbenie, ktoré postihujú niektoré alebo všetky časti tela. Ešte zriedkavejšie sa môže u detí objaviť vážna reakcia za niekoľko minút po očkovaní, ktorá spôsobuje ťažkosti s dýchaním a možný kolaps. Tento stav sa nazýva anafylaxia. Nedávna štúdia preukázala, že anafylaxia bola hlásená v jednom prípade na približne pol milióna očkovaní. Hoci alergické reakcie môžu byť znepokojujúce, ich liečba vedie k rýchlemu a úplnému zotaveniu.

Otázky, ktoré môžete mať

Existujú nejaké dôvody, prečo by moje dieťa nemalo byť zaočkované s vakcínami Hib/MenC, MenB, MMR a PCV?

Existuje veľmi málo dôvodov, prečo by vaše dieťa nemalo byť zaočkované. Mali by ste oznámiť svojmu obvodnému lekárovi alebo zdravotnej sestre, ak vaše dieťa:

- má veľmi vysokú teplotu alebo horúčku,
- malo kŕče alebo záchvaty,
- malo zlú reakciu na akékoľvek očkovanie,
- malo silnú alergiu na čokoľvek,
- trpí krvácanosťou,
- je liečené na rakovinu,
- má akékoľvek ochorenie, ktoré postihuje imunitný systém (napr. leukémiu, HIV alebo AIDS),
- užíva akýkoľvek liek, ktorý ovplyvňuje imunitný systém (napr. vysoké dávky steroidov alebo liečbu po transplantácii orgánov alebo rakovine),
- má iné závažné ochorenie.

Toto vždy neznamena, že vaše dieťa nemôže byť zaočkované, ale pomáha to lekárovi alebo zdravotnej sestre rozhodnúť, ktoré očkovacie látky sú pre vaše dieťa najlepšie, a či vám musia dať nejakú ďalšiu radu. Rodinná anamnéza ochorenia nie je nikdy dôvodom, prečo by vaše dieťa nemalo byť zaočkované.

Nebolo by lepšie, aby deti mali podané vakcíny oddelene?

Kombinácia vakcín je jednoduchšia a existujú dostatočné dôkazy, že je úplne bezpečná. Podanie vakcín oddelene by znamenalo sedem injekcií namiesto štyroch a vystavilo by deti niektorým z chorôb po dlhšiu dobu. Tieto choroby môžu byť závažné a dokonca fatálne.

Tvrdí sa, že podanie vakcín dohromady preťažuje imunitný systém dieťaťa. Toto nie je pravda. Od narodenia chráni imunitný systém bábätká pred tisícami vírusov a baktérií, ktoré ich obklopujú. Svetová zdravotnícka organizácia neodporúča použitie samostatných vakcín, pretože by ponechávali deti v ohrození bez žiadneho prínosu.

Čo sa stane, keď moje dieťa dostane vysokú teplotu po očkovaní?

Vedľajšie účinky vakcín sú neobvyklé, zvyčajne mierne a rýchlo zmiznú. Niektoré deti môžu mať po očkovaní zvýšené teploty alebo horúčky (nad 37,5 °C). Ak je tvár vášho dieťaťa na dotyk horúca a vyzerá červená alebo začervenaná, pravdepodobne má horúčku. Mali by ste mu skontrolovať teplotu teplomerom.

Horúčky sú pomerne časté u dojčiat a detí. Často ich majú pri infekciách. Občas môže horúčka u dieťaťa viesť k záchvatu. Ten môže spôsobiť každá horúčka, bez ohľadu na to, či bola spôsobená infekciou alebo vakcínou. Takže je dôležité vedieť,

čo urobiť, ak má vaše dieťa horúčku. Pamätajte si, že horúčka je pravdepodobnejšie spôsobená ochoreniami než vakcínami.

Ako liečiť horúčku

1. Neprehrievajte dieťa a uistite sa aby:

- nemalo na sebe príliš veľa vrstiev oblečenia alebo prikrývk,
- v miestnosti nebolo príliš horúco (miestnosť by nemala byť príliš studená, len príjemne chladná).

2. Podávajte dieťaťu dostatok tekutín.

3. Podajte dieťaťu paracetamol pre deti (najlepšie bez cukru).

Pozorne si prečítajte pokyny v príbalovom letáku a podajte vášmu dieťaťu jeho veku primeranú dávku. Je možné, že budete musieť podať druhú dávku o štyri až šesť hodín neskôr.

Pamätajte si, nikdy nepodávajte lieky s obsahom kyseliny acetylsalicylovej deťom mladším ako 16 rokov.

Okamžite kontaktujte lekára, ak vaše dieťa má:

- veľmi vysokú teplotu (39 °C alebo vyššiu),
- záchvat.

Ak vaše dieťa dostane záchvat, položte ho na bok na bezpečné miesto, pretože jeho telo sa môže triasť alebo chvieť.

Rozpoznávanie meningitídy a septikémie

Vakcíny proti MenC, vakcína proti MenB, vakcína Hib a pneumokoková vakcína chránia pred štyrmi typmi meningitídy a septikémie (otravy krvi). Existujú aj iné druhy, proti ktorým neexistujú očkovacie látky, takže je dôležité stále sledovať príznaky a symptómy.

Meningitída môže spôsobiť opuch sliznice v mozgu. Rovnaký typ baktérií môže spôsobiť aj otravu krvi (septikémia). Stav dojčťa alebo dieťaťa s meningitídou alebo septikémiou sa môže stať vážnym v priebehu hodín. Ak sa tieto ochorenia neliečia, môžu byť obidvoje smrteľné. Prvotné príznaky meningitídy sú mierne a podobné prechladnutiu a chrípke, jedná sa o zvýšenú teplotu (37,5 °C a viac), podráždenosť, zvracanie a nechutenstvo. Avšak, nižšie sú uvedené niektoré dôležité príznaky, na ktoré treba dávať pozor.

U dojčiat, medzi hlavné príznaky meningitídy patrí:

- prenikavý, stonavý plač
- podráždenosť, keď ho dvíhate
- vypuklá fontanela (lupienok - mäkké miesto na hlave)

- ospalosť, slabé reakcie - ťažkosti so zobúdzaním sa
- slabosť a apatia alebo tuhosť s trhavými pohybmi
- nechutenstvo, zvracanie
- bledá, škvrnitá alebo modrejúca pleť
- horúčka
- kŕče alebo záchvaty

a hlavné príznaky **septikémie** môžu zahŕňať:

- rýchle alebo neobvyklé dýchanie
- bledá, škvrnitá alebo modrejúca pokožka
- horúčka so studenými rukami a nohami
- triaška
- zvracanie, odmietanie potravy
- červené alebo fialové škvrny, ktoré nezmiznú pod tlakom (urobte test so skleneným pohárom, ktorý je vysvetlený na strane 15)

- bolesť alebo podráždenosť z bolesti svalov alebo silné bolesti končatín alebo kĺbov
- slabosť, ochabnutosť
- silná ospalosť

Ak sa sklenený pohár pevne pritlačí proti septikemickej vyrážke, vyrážka nevybledne. Budete môcť vyrážku vidieť cez sklo. Ak sa tak stane, okamžite zavolajte lekára.

Štandardný program očkovania detí

Kedy očkovať	Choroby, proti ktorým vakcína chráni	Ako sa podáva
Vo veku 2 mesiacov	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ (pertussis), detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
	Rotavírus	Ústne
	Meningokoková infekcia B*	Jedna injekcia
Vo veku 3 mesiacov	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Meningokoková infekcia C	Jedna injekcia
	Rotavírus	Ústne
Vo veku 4 mesiacov	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ, detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
	Meningokoková infekcia B*	Jedna injekcia
Po dovŕšení prvých narodenín	Osýpky, mumps a ružienka	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
	Hib a meningokoková infekcia C	Jedna injekcia
	Meningokoková infekcia B*	Jedna injekcia
Každý rok od 2 rokov až do 7	Chríпка	Nosový sprej alebo injekcia
vo veku 3 roky a 4 mesiace	Záškrt, tetanus, čierny kašeľ a detská obrna	Jedna injekcia
	Osýpky, mumps a ružienka	Jedna injekcia
dievčatá vo veku 12-13 rokov	Rakovina krčka maternice spôsobená typmi ľudských papilomavírusov 16 a 18 a genitálne bradavice spôsobené typom 6 a 11	Dve alebo tri injekcie Viac ako 6 mesiacov
vo veku 14 až 18 rokov	Tetanus, záškrt a detská obrna	Jedna injekcia
	Meningokoková ACWY	Jedna injekcia

Ak vaše dieťa vynechalo niektorú z týchto vakcín, oznámte to svojmu obvodnému lekárovi alebo ošetrovateľke.

* Len deti narodené po 01/05/2015 majú nárok na vakcínu MenB.

Ak potrebujete ďalšie informácie o očkovaní, navštívte stránku www.publichealth.hscni.net alebo www.nhs.uk/vaccinations

Public Health
Agency

Public Health Agency 12–22 Linenhall Street Belfast BT2 8BS.

Tel: 0300 555 0114 (miestna sadzba).

www.publichealth.hscni.net